

[Tastesøn]

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i går behandlet sagen, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling

Politiassistent Knud Lind godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 3. september 1978.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 123 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om stop for pris- og indkomststigninger.

(Lovforslag nr. L 254. Fremsat 31/8 78).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Poul Nielson (S):

Lovforslaget er et element i den økonomiske stabiliseringspolitik, som regeringen ønsker at føre, og det er et element, som vi fra socialdemokratiets side ser som et positivt element. Vi har ikke nogen illusioner om effektiviteten af meget langvarige prisstop, som er så stærkt udformet som det, der her er tale om. Det er derfor også vigtigt for vores positive vurdering, at der er tale om et tidsbegrænset prisstop, og vi håber, at man med dette lovforslags gennemførelse vil kunne fastholde en stabil udvikling på prisområdet i den periode indtil 1. marts 1979, som der her lovgives for.

Man kan altid diskutere virkningen af og psykologien i forbindelse med pristoplovgivning, og det vil heller ikke undre mig, om der i diskussionen om dette lovforslag vil blive sagt det, man normalt hører, nemlig fra én side et angreb for, at det er virkningsløst at lovgive på dette område, og fra en anden side vil man få angreb for, at det forhindrer erhvervslivets indtjening. Begge argumenter kan i hvert fald ikke være rigtige på én gang,

og alt i alt anlægger vi altså en positiv vurdering af lovforslagets virkning.

Lad mig for klarhedens skyld understrege, at der ikke i dette lovforslag er indeholdt noget indgreb over for overenskomstmæssige lønstigninger, og det gælder både på normallønsområdet og for den udvikling, der er muliggjort på minimallønsområdet. Det er altså alene lønstigninger, der ligger ud over det, der muliggøres af overenskomsterne, som ikke må indregnes i prisstigningerne, som erhvervslivet altså selv må bære byrden ved, og som altså ikke vil kunne væltes over på forbrugerne.

Jeg skal til slut tilsige den socialdemokratiske gruppes velvilje til en hurtig behandling og hurtig vedtagelse af dette lovforslag.

Askjær Jørgensen (FP):

Der har været en del harcelering over, at fremskridtspartiet ikke vil være med til at dispensere fra forretningsordenen vedrørende behandlingen af de lovforslag, vi nu skal tage fat på. En række af de deputationer, der har ønsket foretræde, de henvendelser, der allerede er indløbet, viser med al tydelighed, at det er rigtigt, at vi forlanger tid til, at disse ting bliver behandlet på forsvarlig vis. Det er rigtigt at forlange, at der mindst er en hel uges erhvervsdage til at gennemgå disse ting. De, der altså harcelerer over, at vi ikke vil dispensere fra forretningsordenen, er dem, der forlanger, at vi skal være uansvarlige, men uanset hvor meget man provokerer os til det, så agter fremskridtspartiet ikke at indtage den uansvarlige linje; vi fortsætter med at optræde som et ansvarligt parti.

Vi hørte i går statsministeren stå på denne talerstol og fortælle, at fremskridtspartiet var så langt ude. Det er helt givet, at fremskridtspartiet i hvert fald er længere ude i det praktiske erhvervsliv, end de mennesker er, der har udformet det nye forslag om stop for pris- og indkomststigninger. Det er helt givet, at de mennesker, der har fremsat de lovforslag, vi nu har til behandling, i hvert fald ikke har været uden for de tykke mure, ikke har været ude at få kontakt med erhvervslivet, med befolkningen, ikke har været ude at tage kontakt med de faktiske forhold i samfundet i dette efterår i 1978.

Derfor tager vi ikke så tungt på det, når statsministeren prøver på at håne os ved at

[Askjær Jørgensen]

sige, at vi er ude. Vi er tilfredse med, at vi har kontakt med erhvervslivet og med befolkningen, og vi beklager, at de, der påberåber sig at være ansvarlige for en ansvarlig politik, ikke har kontakt med erhvervslivet, ikke har kontakt med, hvad der sker ude i det praktiske liv.

Vi har også kontakt med folk ovre i Jylland, vi har også kontakt med folk i vor nye handelsministers valgkreds. Vi kommer også derud, hvor de folk er, som har stemt på vor nye handelsminister. Jeg vil da gerne benytte lejligheden til at ønske vor nye handelsminister velkommen; jeg håber, vi kan få et godt samarbejde om erhvervspolitik i Danmark. Men det er lidt trist at skulle starte med et lovforslag af denne type, det er lidt trist at skulle starte på baggrund af, hvad jeg har hørt i handelsministerens valgkreds. Ja, der er minsandten erhvervsdrivende derovre, der siger, det er et tåbeligt lovforslag. Jeg kalder ikke vores nye handelsminister for tåbelig, men rent faktisk er der sneesevis af mennesker i Givekredsen, der synes, at det er et tåbeligt lovforslag. Jeg kender i hundredvis af de gode mennesker i venstrevælgerforeningen ovre i Givekredsen; jeg har dem som forretningsforbindelser, som nære bekendte, og jeg skal faktisk til en familiefest her i den kommende weekend, hvis vi ellers kan slippe hjem, og dér vil jeg også træffe en masse af handelsministerens vælgere. Jeg synes, det er synd for venstre og for handelsministeren, at han er bragt i den situation, at han skal stå model til den slags ting. Jeg synes faktisk, det er trist, at hr. Arne Christiansen, vores nye handelsminister, skal stå model til de uhyrligheder, der siges om den lovgivning ovre i Givekredsen.

Her i foråret – eller måske var det sidste vinter – havde vi nogle forespørgsler her i folketinget, bl. a. én fra partiet venstre om de mindre virksomheders situation i dagens Danmark. I den anledning udgav partiet venstre et udmærket debatoplæg ved navn »En erhvervspolitik for mindre virksomheder«, som jeg har læst med interesse. Der står for resten en masse god fremskridtspolitik i det debatoplæg. Jeg ved ikke, om det kan lade sig gøre nu her, da vi behandler et lovforslag, der virkelig er modbydeligt over for mindre virksomheder, at få belyst, hvor disse visioner, der var i venstre, da man

skrev dette debatoplæg, har været opbevaret, mens venstre har forhandlet på Marienborg.

Vi skal naturligvis acceptere udvalgsbehandlingen, og der er en masse uopklarede spørgsmål, som vi må tage fat på, men vi skal sagligt gå ind i arbejdet og prøve på at komme til bunds i tingene.

Jens Peter Jensen (V):

Det foreliggende lovforslag er naturligvis ikke rart set ud fra et liberalt synspunkt, men det er et led i en sammenhæng, i en situation, hvor vi behøver en samordnet økonomisk politik, der ikke er ensidig. Derfor kan jeg anbefale lovforslaget. Der kan være enkeltheder i det, som vi må tage op under udvalgsbehandlingen, og det skal ikke genere mig, om vi skal tage en grundig udvalgsbehandling.

Så vil jeg endelig sige, at den højtærede handelsminister vist ikke helt har sat sin personlige stil på dette lovforslag, kan jeg se på teksten: den er ikke så elegant, som den højtærede handelsminister plejer at være.

Kjelgaard (KF):

Det lovforslag, vi her er præsenteret for, er faktisk identisk med loven om pris- og avancementstop af december 1976 og altså en gentagelse af den hidtil skrappeste lovgivning på området. Der er dog et par undtagelser: sidste del af § 3, stk. 2, om virksomheder uden kollektiv overenskomst og § 3, stk. 3, om indregning af momsforhøjelsen.

Der står i indledningen til bemærkningerne, at det vil være en nødvendig betingelse for at sikre fremgang i eksport, produktion og beskæftigelse, at pris- og indkomstudviklingen stabiliseres i en længere periode. Det kan vi ikke blive uenige om, og hvor ville det være skønt, hvis vi kunne opnå det ved at gennemføre det lovforslag, vi her har til behandling. Men det tror jeg desværre ikke ret meget på, måske tværtimod.

Der er flere ting, der ligger helt fast. Ved gennemførelse af lovforslaget påfører man alle erhvervsvirksomheder yderligere bureaukrati, og det er vel ikke just det, erhvervsvirksomhederne har brug for. Man rammer de fastlønnede, og det vil sige funktionærer og tjenestemænd, helt urimeligt sammenlignet med de overenskomstområder, der har bevægelige lønssystemer, og de områder, der

[Kjølgaard]

muligvis er i stand til at bruge overenskomststridige metoder for at få deres lønkrav gennemført. Man tvinger muligvis kommuner og amter til at forhøje skatterne, fordi f. eks. bustakster ikke må forhøjes i perioden. Det kan muligvis komme til at ramme HT-området særlig hårdt.

Historiske kendsgerninger viser, at det er umuligt at dæmpe lønglidning ad prislovgivningens vej. Det lønpres, man ønsker at forhindre, bliver ikke forhindret, og derfor er det ensidigt erhvervsvirksomhederne, der bliver ramt af loven. Og det forekommer mig, at erhvervsvirksomhedernes indtjening i forvejen er for lille til at sikre rimelige fremtidsinvesteringer.

Berlingske Tidende bragte så sent som i forgårs en industrianalyse, baseret på oplysninger fra Danmarks Statistik, der siger, at indtjeningen i dansk industri i regnskabsåret 1977 blev reduceret med ca. 12 pct., selv om den samlede omsætning blev forøget med 10 mia kr. eller ca. 10 pct. Det siger en hel del om omkostningsudviklingen, og man tør næsten ikke forestille sig, hvordan situationen ville have været, hvis ikke industrien havde været i stand til at skabe omsætningsfremgang.

Indtjeningen er for lille, og investeringerne er for små. Det er også en kendsgerning, at industrien investerer ca. 16.000 kr., når man tjener 10.000 kr. Det er et faktum, der ikke må saboteres, og derfor tror jeg desværre ikke på, at de smukke hensigter, der er nævnt i bemærkningerne, nemlig sikring af fremgang i eksport, produktion og beskæftigelse, vil kunne realiseres med dette lovforslag.

Den eneste beskæftigelse, der øges, er i monopoltilsynet, og det er vel nok noget af det mest uproduktive, der findes, og noget, der samtidig koster skatteyderne mange penge.

Der er en række spørgsmål i forbindelse med lovforslaget: hvorfor skal loven have tilbagevirkende kraft f. eks., når statsministeren den 30. august i år i pressen gav udtryk for, at loven skulle have virkning fra fremsættelsesdatoen? Hvorfor skal lovens løbetid falde sammen med overenskomsternes, når prislovgivning alligevel ikke har nogen effekt på lønglidningen? Skal loven til den tid afløses af noget andet og måske værre?

Bemærkningerne til f. eks. § 7 forekommer mig noget tågede, men måske vil tågen lette under udvalgsarbejdet, ligesom vi i udvalget forventer at få nogle mere udførlige konsekvensberegninger af lovforslagets eventuelle gennemførelse.

Melchior (CD):

Det er temmelig pinligt at skulle tage stilling til de lovforslag, der i dag er til første behandling.

Ved alle andre lejligheder efter regeringsdannelse, efter augustforlig og lignende situationer har folketingets partier haft kendskab til det samlede sæt af aftaler og planer for lovgivningen. I dag er vi i den situation, at vi kun kender toppen af isbjerget. Statsministeren har jo utvetydigt udtalt, at man først den 3. oktober i åbningstalen vil få kendskab til det videre indhold af den nye regeringsplaner. På denne baggrund føles det nærmest, som om man står og betragter damen uden underkrop og oven i købet har bind for det ene øje. For når man ikke ved, hvad de øvrige lovforslag, som vi i dag behandler, er et led i, så gøres ens standpunkttagen næsten umulig og i bedste fald ret tilfældig.

Alligevel skal der ikke herske tvivl om, at lovforslaget om stop for pris- og indkomststigninger ikke er vores kop te. Vi har tidligere medvirket til gennemførelsen af et lignende lovforslag, men dels må det så afgjort være en undtagelse, dels drejer det sig denne gang om en dobbelt så lang periode som sidst, og det er kendt, at jo længere sådanne restriktioner er i virkning, desto værre bliver den eksplosion, der følger derefter; altså eftervirkningerne skræmmer fra at deltage i noget sådant.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at der under udarbejdelsen af regeringens planer på dette område må være sket et eller andet skift.

I det 20 punkts program, som regeringen forelagde, siger man i punkt 5, at man vil foreslå indførelse af et loft over priser, takster m.v. og lønninger. I statsministerens redegørelse i forgårs var der også tale om loft over priser, takster m.v. og lønninger, men når man så får selve lovforslaget, findes ordet »lønninger« ikke mere, så hedder det lov om stop for pris- og indkomststigninger. Så kan man sige, at lønninger også er en slags

[Melchior]

indkomst, og at indkomst måske er mere omfattende end lønninger, men det er der ikke tale om, for i bemærkningernes andet afsnit står der: »gennem forslaget lægges der et loft over priser, takster m.v., og gennem forbud mod indregning af ikke-overenskomstmæssige lønstigninger i priserne tilsigtes en lønudvikling, som ikke går ud over, hvad der er indeholdt i gældende overenskomster.«

Det vil sige, at loftet over lønningerne er forsvundet undervejs, det er ikke indeholdt i lovforslagets titel og dementeres yderligere i dets bemærkninger. Der er altså ikke tale om stop for lønninger, således som regeringen temmelig kraftigt har annonceret at den ville skabe. Det må for vort vedkommende betyde, at vi tror endnu mindre på den, skal vi sige balancerede virkning, der skulle være meningen med denne lovgivning. Ikke at vi på nogen måde vil foreslå et lønstop – vi er ikke tilhængere af disse former for stop – men jeg synes, at man skal sejle under rent flag, og jeg synes, at befolkningen er blevet vildledt ved de etiketter, som statsministeren og regeringen i deres annoncering af lovforslaget har benyttet.

Jeg vil også sige endnu et enkelt ord om de offentlige takster. Det drejer sig jo om, at kommuner og amter heller ikke må hæve deres priser, og hvad betyder det i disse dage, hvor de lige er ved at skulle forhøje deres takster og priser på en række ydelser? Det betyder bare, at ved periodens ophør vil disse takster og priser enten stige mere, end de nu skulle stige, eller også vil de pågældende amter og kommuner lægge højere skat på, og da der jo ikke er indeholdt noget om stop for skatter eller skatters størrelse, vil det sige, at befolkningen bare kommer til at betale det i en anden ende, nemlig ved for høje takster bagefter eller ved forhøjede skatter, og derfor er det også ikke så lidt af et illusionsnummer.

Imidlertid skal disse kritiske bemærkninger ikke betyde noget løfte om at stemme imod lovforslaget. Vi har i går tilkendegivet, at vi ønsker regeringen naglet fast på sit ansvar, og det betyder naturligvis også, at vi må give den en passende lang periode at udvikle sig i. Vi føler det ubehageligt at skulle tage stilling til en enkelthed af et kompleks, som vi i øvrigt ikke kender, og derfor må vi end så længe forbeholde os udvalgsarbejdet,

indtil mit parti kan deklarere sin endelige stilling.

Ole Olsen (SF):

Hvis jeg begynder med lovforslagets titel, er det, ligesom om man på et eller andet tidspunkt har lavet lovforslaget om og glemt at lave titlen om. Jeg sigter til spørgsmålet om indkomststigninger. Jeg har prøvet at tætlæse lovforslaget, og jeg kan ikke se, at det indeholder et stop for indkomststigninger. Det skulle være nogle meget specielle indkomststigninger, hvis man tror, man ved hjælp af loven skulle kunne forhindre, at lønningerne stiger.

Denne lovgivning forekommer ejendommelig af én grund til. Vi har en pris- og avancelov, som i og for sig giver monopoltilsynet de samme bemyndigelser, som findes her. Hvad skal vi så med denne lov? Det er ikke værre, end at handelsministeren kunne have taget en forhandling med monopoltilsynet om at sætte de nødvendige stop i gang.

Der bliver så sagt, at man ikke kan overkomme at kontrollere denne lovgivning samtidig med den mere permanente lovgivning, og det bemærkes, at man må disponere om i monopoltilsynet og sørge for at tage personale ud til behandling af denne lov. Det vil altså sige, at det arbejde, der udføres i monopoltilsynet med f. eks. at forsøge dog at have en vis indsigt i multinationale selskabers og også i store danske selskabers område med konkurrencebegrænsning osv., skal man simpelt hen lade ligge, så længe man skal administrere denne lov. Det finder jeg ikke er tilfredsstillende, specielt ikke på baggrund af den debat, vi havde her om eventuel nedsættelse af en trustkommission eller et kontor i monopoltilsynet, der skulle tage sig af de undersøgelser. Det virker helt bagvendt, at man på den ene dag gerne vil lave det og den anden dag kommer med en lov som det her, som jo kræver et vældigt kontrolapparat.

Man bør prøve at tænke sig om og sige: hvor mange virksomheder har vi egentlig i Danmark, og hvor stort er det gennemsnitlige varesortiment. Man kommer til et svimlende tal, hvis nogen forsøger at regne det ud. Læg så dertil, at der ret ofte sker ændringer i omkostningerne, dvs. priserne skulle stige. Så vidt jeg erindrer, har monopoltilsynet ca. 30 inspektører, man kan sende ud, og

[Ole Olsen]

ethvert folketingsmedlem kan for sig selv forsøge at gætte på, hvor effektiv en kontrol kan blive med en lov af denne karakter.

Det vil altså sige, jeg finder, det er ret for hastet at vedtage denne lovgivning. Det eneste positive, jeg rigtig kan se i den, er, at den er identisk med en lov, vi har haft tidligere, og det burde selvfølgelig gøre udvalgsarbejdet betydelig lettere. Man kan simpelt hen stille alle de samme spørgsmål fra én person og få alle de samme svar, og det er måske også den bedste måde at få klaret det her på.

Jeg har nogle bemærkninger specielt til venstre. Det er ikke ret lang tid siden, at venstre kom med et paradedorslag om, hvordan man hjalp de mindre erhvervsdrivende. Og så efter dette forsøg på tydeligt at gøre indtryk på de mindre erhvervsdrivende og få dem til at stemme på venstre, kommer venstre som medansvarlig for dette lovforslag. Hvad siger det? Jo, overenskomstmæssige lønstigninger kan indregnes; hvis de ikke er overenskomstmæssige, kan de ikke. Hvad i den typiske papa-mama-forretning, hvor der kun er et ægtepar? Og hvad hvis der typisk bare er en enkelt svend eller to? Det vil sige, disse mennesker ikke kan få sat deres indkomster i vejret i takt med arbejdsmarkedet, og det er vitterlig korrekt, at der findes masser af mindre erhvervsdrivende, som bestemt ikke tjener mere, end lønarbejdere gør.

Jeg vil spørge venstre meget indgående: er det virkelig rigtigt, at venstre kan lægge ryg til en lovgivning som denne her og samtidig bare bevare skindet af, at man varetager de mindre erhvervsdrivendes interesser?

Den bestemmelse, som nok er hovedsigtet i den lovgivning, er det med indregning af ikke-overenskomstmæssige lønninger. Det, man sigter på, er selvfølgelig at give arbejdsgiveren et våben i hånden over for arbejderne, når de kommer og forlanger lønstigninger. Det er så let for mesteren at sige: vi kan ikke give denne lønstigning. Vi har ikke råd til det. Vi kan ikke indregne det i priserne. Denne bestemmelse er en kedelig bestemmelse. Det bedste, jeg kan sige om den, er, at den nok ikke vil få så forfærdelig stor virkning.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg må lige først om teksten sige noget til pressen. Jeg ved godt, det er svært at følge

med i, hvad der sker, og man får ikke svar på spørgsmål på pressekonferencer, men kunne man i hvert fald ikke oplyse befolkningen reelt om, hvad det er, der skal behandles? Nu har der i pressen i de seneste dage, også så sent som i radioen i dag, tre gange været sagt, at nu skulle man behandle en lov om pris-, avance- og lønstop. Der er ikke et ord om avancebegrænsning, og der er ikke givet det mindste løfte fra regeringen om at gribe ind over for avancerne. Det er bluff, og jeg skal vende tilbage til, hvorfor man prøver på at bluffe, men fortæl i hvert fald reelt, hvad der står i lovforslagets tekst, sådan at folk ikke bliver helt vildledt.

Man kunne stille spørgsmålet: hvad er egentlig meningen med denne lov? For den vil ikke stoppe priserne. Der er en lang række områder, hvor priserne kan stige – det er allerede nævnt – lønstigninger, der er overenskomstmæssigt bestemt, og der er også spørgsmål om visse andre indkøbspriser på varer, og det er en kendsgerning, at man kan indregne også de stigninger, der har været siden sidste prisforhøjelse. Det vil reelt sige, at hvis en virksomhed ikke har forhøjet priserne siden f. eks. 1. marts 1978, kan man indregne de stigninger, der har været i den periode, i priserne.

Der er altså ikke noget reelt prisstop i det. Jeg vil også understrege, at loven kun skal gælde et halvt år, og det vil sige, at dens virkning ikke vil være ret stor. Når socialdemokratiets ordfører siger, det er et positivt element i den økonomiske politik, og når hr. Jens Peter Jensen fra venstre siger, det ikke er sjovt at skulle gå ind for en sådan lov, kan man spørge: hvorfor så de besværligheder, som man påfører kommuner, som har planlagt takstforhøjelser? Vi har jo hørt, at i Københavns amt, hvor man skulle omlægge hovedstadstrafikken, giver det en række vanskeligheder med fællesbilletter, og hvordan, bliver der spurgt, kan venstre lægge ryg til en sådan uliberal lovgivning?

Formålet er da ganske enkelt det, at i den periode, det skal løbe, det halve år fra 1. september til den 29. februar, skal man gribe ind i overenskomsterne, og det er en forudsætning for indgreb i overenskomstsituationen, at man kan sige til fagbevægelsen: ja men vi har jo gennemført et prisstop, og vi har jo også gennemført et stop for takstfor-

[Jørgen Jensen]

højelser, selv om man ved, det ikke gavner noget. Det gør man altså alene for at have rygdækning over for det at gribe ind i overenskomstsituationen og dermed begrænse fagbevægelsens muligheder for forhandling. Det er jo det, der reelt ligger i det.

Man kunne også spørge: hvordan vil man kontrollere, hvornår de enkelte priser er steget sidst, således at man kan forhindre folk i at udnytte den mulighed, der er for at forhøje priser, som ikke er steget det sidste halve år? Har man undersøgt, om monopoltilsynet kan administrere denne lovgivning? Jeg skal henvise til nogle af de bemærkninger, vi har fået tidligere, når man har gennemført den slags love. Jeg kan henvise til den skrivelse, man har sendt til erhvervsudvalget den 18. august 1977, hvor det ordret hed: gennemførelse af en midlertidig prisstoplov med kort varsel betyder, at der må foretages væsentlige ændringer i den daglige administration i monopoltilsynet. Så at sige alle igangværende sager, der foreligger til behandling i henhold til den permanente lovgivning, monopollen, pris- og avanceloven, må udskydes i kortere eller længere tid, ligesom planerne for de fremtidige arbejdsopgaver, der sædvanligvis udarbejdes for halvårslige perioder, må suspenderes. Det er det, man har fået at vide her i folketinget, altså er det umuligt at administrere en sådan lov. Alligevel kommer man med den. Man ved, at den ikke vil virke, og man kan da også spørge: i hvilket omfang vil monopoltilsynet indstille sin øvrige virksomhed?

Der er som sagt en lang række spørgsmål, vi vil stille i erhvervsudvalget, og jeg kan med det samme sige, at vi vil ikke medvirke til at gennemføre dette bluffnummer.

Bolvig (RV):

Handelsministeren beder tinget om velvilig og hurtig udvalgsbehandling. På det radikale venstres vegne skal jeg gerne medvirke, selv om vi stiller os tvivlende over for nødvendigheden af den omhandlede lov. Inflationen er i øjeblikket heldigvis usædvanlig lav, og priserne er i ro. Jeg kan da ikke forestille mig, at regeringen finder loven nødvendig nu, fordi man forventer, at alene det usædvanlige samarbejde vil fremkalde inflation og prisstigninger.

Loven skal gælde for et halvt år, en så lang periode, at man kan frygte, at ordningen vil blive udhulet.

Vi har en del spørgsmål, vi vil stille i udvalget, bl. a. om muligheden for at fritage de mindre virksomheder. Pris- og avancelove er bl. a. i Norge og i De Forenede Stater tilrettelagt på en sådan måde, at der tages et særligt hensyn til disse virksomheder. Det er de store virksomheder, der normalt er afgørende for prisfastsættelsen; de mindre må så følge trop. Vi her i folketinget har pålagt de mindre virksomheder mange, mange byrder, og en alt for stor del af mange indehaveres tid bruges til arbejde for det offentlige i stedet for til arbejde for den produktion og beskæftigelse, som jo er så nødvendig.

Vi må undersøge, om ikke vi denne gang kan undlade at pålægge denne gruppe ekstra arbejdsbyrder. Det vil samtidig være en stor administrativ lettelse for monopoltilsynet, her kan jeg helt tilslutte mig, hvad hr. Ole Olsen sagde.

Vi har jo ikke haft for gode erfaringer med tidligere prisstoplove, men nu vel, vi vil se på det i udvalget, og jeg skal ikke underkende, at loven måske kan have en vis psykologisk effekt og virkning.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Jeg kan tilslutte mig det, som den forrige taler sluttede med at sige. Også jeg betragter dette lovforslag som et psykologisk lovforslag. Hvis det kunne virke sådan, som det måske var hensigten, ville det være ideelt. Det ved vi godt det ikke kan, men jeg tror, ja, jeg er helt overbevist om – og her kan jeg tilslutte mig fremskridtspartiets taler – at skal man holde tilbage med lønnen, forlanger befolkningen simpelt hen, at priser og avancer også holdes nede. Men vi ved godt fra de gange, vi tidligere har prøvet den slags ting, at det varer ikke så længe, så stiger det hele alligevel, og så står man dér og kan ikke forstå, hvorfor det gør det.

Kristeligt folkeparti er, som vi har sagt tidligere, i høj grad tilhængere af, at vi virkelig får orden i vor økonomi, og det betyder nok, at vi skal sætte os ud over mange af de ting, som vi hver især er kommet med som vores kæpheste her i dag, og prøve at finde ud af, om det kan lykkes gennem udvalgsarbejdet at få dette lovforslag til at virke.

[Inger Stilling Pedersen]

Vi er også noget bange for den langvarige virkning, for jo længere dette vil komme til at fungere, des større vil forskellen blive imellem de lønninger, som man måske vil prøve at holde fast, og så de priser, der er steget meget i mellemtiden. Så får man alt dette med, at éns realløn går ned, og så har vi problemerne igen.

Jeg tror, at det, vi trænger allermost til, er virkelig at få en debat om, hvad reallønnen egentlig er herhjemme i de forskellige grupper. Folk vil have den løn og den levestandard, de har nu, og går den ned, er der kun én vej: at forlange mere i løn, og derfor er det en skrue uden ende.

Jeg håber, at vi virkelig kan få et tilbunds-gående udvalgsarbejde om dette og de øvrige forslag, der er fremsat i forbindelse med den nye regering, vi har fået. Vi må erkende, at landet er i en alvorlig økonomisk situation, det er ikke bare noget, man siger. Jeg tror også, at vi ved vores omgang med almindelige mennesker er blevet klar over, at det forstås man godt derude. Ingen ønsker, at det skal komme så langt, at vi ikke ejer Danmark længere.

Kristeligt folkeparti er parat til at gå ind i udvalgsarbejdet, og vi er også parat til at gøre det, der skal gøres.

Så vil jeg lige sige om dette med de mindre erhvervsvirksomheder, at det tror jeg da vi alle sammen er meget interesseret i, men snak hjælper bare ikke. Der skal mange langt mere dybtgående ting til for at ændre dette, og når vi hører alle disse ord i dag, må det være muligt at få ændret noget her også.

Kristeligt folkeparti går altså ind i et positivt udvalgsarbejde og håber, vi kan nå et resultat.

Alfred Hansen (DR):

Om lovforslag nr. L 254 om stop for pris- og indkomststigninger kan siges, at det i hvert fald ikke bygger på et liberalt grundlag. Man kan da også under henvisning til tidligere tilsvarende love sige, at det er særdeles virkningsløst.

Der blev fra socialdemokratiets ordførers side sagt, at man gerne vil sikre den stabile udvikling. Vi har i og for sig desværre haft en meget stabil udvikling – i nedadgående retning. Er det denne stabile udvikling, man ønsker at fortsætte? I en tid – og det kan

virke paradoksalt – hvor regeringen netop koketterer med, at prisstigningerne er aftaget, at priserne er bragt i ro, og at man har situationen under kontrol, lægges der et forslag frem fra den nye handelsminister gående ud på stop for pris- og indkomststigninger. Man har åbenbart ikke taget alle indkomststigninger med. Der falder hver dag, hver uge, hver måned, hvert år milliardgevinster, der ikke bliver beskattet overhovedet. Jeg tænker her på de samfundsskabte værdier, disse arbejdsfrie indtægter, som samfundets udvikling er årsag til, nemlig prisstigning på jord og fast ejendom. Der er ikke i dette forslag noget om at gribe ind over for disse prisstigninger. Disse prisstigninger tæller med en helt anden styrke med i samfundsmaskineriet end de prisstigninger, som man her forsøger at begrænse. Det har åbenbart ikke været regeringens hensigt at gribe ind dér, hvor et indgreb virkelig ville hjælpe.

For retsforbundet er det beskæmmende at blive præsenteret for et forslag, som resulterer i en enorm styring, tager udgangspunkt i en enorm kontrol, vil resultere i et enormt bureaukrati. Kontrol med lønninger, kontrol med priser, kontrol med avancer er der stillet krav om. Kontrol med investeringer må være det næste. Hvilke investeringer må diverse virksomheder foretage? Og de nye maskiner, de køber, hvor skal de købe dem? Vil man også på længere sigt stille efter at bestemme det? Vi kender alle sammen samfund, hvor nøgleordene styring, kontrol, bureaukrati er en daglig foreteelse. Er det de samfund, man stiler efter at ligne? I så tilfælde beklager jeg meget, at et parti som venstre, kaldet Danmarks liberale parti, kan medvirke til noget sådant.

Der vil være stor sandsynlighed for pris-eksplosioner efter udløbet af denne lov, efter 1. marts 1979. Hvilke kommentarer har ministeren til 1. marts 1979? Hvordan vurderer ministeren pris-eksplosioner på dette tidspunkt? Jeg skal i den forbindelse spørge ministeren, hvad der menes med det afsnit i bemærkningerne til lovforslaget, hvor ministeren siger:

»Det må afhænge af den økonomiske situation til den tid, herunder udfaldet af overenskomstforhandlingerne, hvilke foranstaltninger der måtte være nødvendige og egnede til at sikre fortsat økonomisk stabilitet.«

[Alfred Hansen]

Det vil altså sige, at hvis man stemmer for dette lovforslag, stemmer man for en blankovksel. Man kender ikke virkningen. Man har i lovforslaget overladt til monopoltilsynet at fritage vare- og erhvervsområder, og monopoltilsynet kan, hvor tungtvejende hensyn til forsyningsforhold eller traktatmæssige forpligtelser tilsiger det, undtage fra bestemmelserne. Vi ved reelt ikke, hvilken indflydelse dette lovforslags vedtagelse vil have.

Der gøres opmærksom på, at der ingen personaleudvidelser vil finde sted. Man henviser retfærdigvis til, at arbejdet med den permanente lovgivning på området nedprioriteres. Hvilke konsekvenser får det? På hvilke områder er det nu, man får mere frie tøjler til at udfolde sig, hvor man ikke kan forøge den kontrol, som måske er nødvendig, eller fastholde den kontrol, som man har?

Der er mange uafklarede spørgsmål i effekten, i konsekvensen, af dette lovforslag, og vi finder i det hele taget, at det er en meget farlig vej, regeringen her lægger op til at betræde. Vi ser skriften malet ganske tydeligt på væggen. Det liberale samfund, som venstre tidligere har givet udtryk for at de ville prioritere meget højt, kan se en sort fremtid i møde.

Retsforbundet kan under ingen omstændigheder medvirke til en sådan lovgivning.

Wilhelm (VS):

Vi har set det her lovforslag før. Det er en fuldstændig afskrift paragraf for paragraf undtagen den ændring, der er foregået i § 3, af det lovforslag, der indgik i stopforliget i december 1976. Jeg er opmærksom på de øvrige forskelle. Jeg har set, at den ændring af retstilstanden vedrørende lønglidning, som dengang indgik, ikke er med nu, og jeg har selvfølgelig især bemærket, at hele huslejeafsnittet fra dengang er røget væk. Ændringen i § 3 kan man vel nærmest sige er indrømmelsen til brødrene Baunsgaards modstand dengang. Jeg tror, hr. Svend Haugaard vil huske det meget præcist, hvis jeg skulle tage fejl.

Det såkaldte prisstop tror vi ikke på. Af den måde, det er konstrueret på her, fremgår det klart, at der i virkeligheden er tale om en mere skjult måde at forsøge at lave en mekanisme på, der i virkeligheden bygger på et lønstop. Selve bestemmelserne om prisstop-

pet er nok så værdiløse, når det drejer sig om at standse prisstigninger. Vi så det med pris- og avancementstoplovene både i 1975 og i 1976. Det var, som venstres ordfører dengang meget åbenhjertigt sagde, i virkeligheden bare kosmetik.

Når man kigger bestemmelserne igennem, er der i virkeligheden kun på ét eneste område sat faste regler for, at stigninger ikke må indregnes i priserne, og det er på lønområdet. Praktisk taget alle andre udgiftsstigninger vil alligevel blive indregnet, og i øvrigt er der ikke nogen som helst realistisk mulighed for kontrol med, hvad baggrunden er for at indregne disse andre stigninger.

Det er karakteristisk for en regering, der møder op for, jeg ved ikke hvilken gang, og siger: nu skal det ikke kun være lønningerne, der skal holde for længere, nu må det være alle indkomster, og som sætter en overskrift på, der hedder: stop for indkomststigninger, at der simpelt hen ikke er andet i dette lovforslag end stop for lønstigninger. Det er karakteristisk, så meget mere som den forventede samlede indkomststigning – man taler om jævnt hen 10 pct. fra i år til næste år – ved vi bliver skævt fordelt. Kommunernes Landsforening regner med – og det er jo ikke grebet ud af luften – i deres skatteansættelser, at indkomststigningen fra 1978 til 1979 fordeler sig meget skævt, nemlig med dobbelt så store procentvise stigninger til selvstændige som til lønmodtagere, 13 pct. for selvstændige, 6 pct. for offentligt ansatte lønmodtagere og 8 pct. for privat ansatte lønmodtagere, og ikke desto mindre kommer man her med en såkaldt indkomststoplov, der i virkeligheden ikke rører ved noget hos de selvstændige, som slet ikke rører ved spekulationsgevinster og alle de ting, men som faktisk kun taler om lønninger.

Vi vil benytte lejligheden til at få belyst under udvalgsarbejdet, hvad virkningerne af lovforslag nr. 144 fra december 1976 egentlig var. Hvad skete der i de måneder med de selvstændiges indkomster og med lønmodtagernes indkomster, og hvad skete der med priserne?

At boligerne ikke er indregnet, synes jeg også skal trækkes meget stærkt frem her, eftersom den samme regering er mødt op med en erklæring, der siger, at man vil sikre, at huslejerne ikke stiger hurtigere end lønningerne. Men det gør de jo, og nu kommer

[Wilhelm]

man her og laver stop for den ene del, men ikke ét ord om huslejerne, end ikke det, som stod i stopforliget i 1976. Der vil komme disse stigninger. Der vil komme disse rentesikringsaftrapninger. Der er masser af afdelinger af almennyttige boliger, der i de 6-7 måneder, det her skal vare, vil få aftrapning af deres rentesikringer og dermed stigninger, der ligger langt ud over lønrammerne. Og det er der altså ikke noget imod. Der vil komme resultater af den såkaldte – med en falsk varebetegnelse – omkostningsbestemte leje i form af huslejestigninger i den private udlejningsmasse. Det er der heller ikke noget imod. Og der vil komme de grasserende huslejeforhøjelser, som vi har set, som følge af, at man også har lov til at lægge udgifterne til brandsikringsordningerne på huslejerne, selv om man i forvejen har fået nogle enorme huslejestigninger, som der ikke er ydet noget for. Det er der altså heller ikke noget imod. Ikke desto mindre kommer regeringen med en erklæring, der siger, at det her også skulle sikre, at boligudgifterne ikke stiger hurtigere end lønningerne.

Jeg vil slutte med at citere konklusionen fra sidst vi havde den tilsvarende lovgivning til behandling – det står i Folketingstidende 1976-77, sp. 2656. Den lyder:

»På denne baggrund skal jeg endnu en gang gentage, at vi altså ikke medvirker ved lovforslagets gennemførelse. Regeringen udskyder blot problemerne. Et af resultaterne vil være, at folketingset om kort tid igen stilles over for en alvorlig økonomisk krise, og at regeringen dermed endnu en gang har påtaget sig et tungt ansvar for den udvikling, vi er inde i.«

Det var, skylder jeg nok at sige, hr. Christophersens konklusion, da vi havde behandlingen af det tilsvarende forslag for 2 år siden.

Handelsministeren (Arne Christiansen):

Jeg vil gerne takke de ordførere, der deler regeringens synspunkt med hensyn til nødvendigheden af at holde omkostningerne nede. Betingelserne for, at vi kan sikre den nødvendige fremgang i eksport, produktion og beskæftigelse, er afgjort et stabilt prisniveau.

Nogle af ordførerne har ganske vist uanset velvilligheden udtrykt en vis skepsis, og da er

det vel rigtigt at sige, at 100 pct. kan man ikke garantere mod forskelsbehandling i en sådan lovgivning. Der har også af flere af ordførerne været henvist til manglende effekt af tidligere love, senest af den sidste ordfører. Jeg vil da gerne gøre opmærksom på, at loven december 1976-februar 1977 skabte en periode med fuldstændig stabile priser.

Efter disse mere generelle bemærkninger skal jeg kun knytte nogle få til de enkelte ordførere. Jeg skal ikke som hr. Askjær Jørgensen drage den lokale politiske debat i Givkredsen ind i denne sal, den kan vi føre et andet sted, men jeg håber i al fald, at hr. Askjær Jørgensen får tid til udvalgsarbejdet, selv om han skal til familiefestovre i vores valgkreds.

Hr. Kjelgaard og andre var inde på monopotilsynets arbejde, og jeg skal understrege, hvad der også står i bemærkningerne til lovforslaget, at der ansættes ikke flere i monopotilsynet som følge af dette lovforslags vedtagelse.

Over for hr. Melchior, der harcelerede lidt over, at ordet »loft« var forsvundet, når det gælder lønninger, vil jeg gerne understrege, at denne lovgivning standser ikke lønstigninger, men den hindrer, at de indregnes i priserne, hvis de ikke er overenskomstmæssige. Har vi imidlertid f. eks. rationaliseringsgevinster, der kan omsættes i lønstigninger, hindrer loven ikke dette.

Hr. Ole Olsen beskæftigede sig med overskriften. Jeg mener, det må være mere relevant at diskutere substansen, og det bliver der vel også lejlighed til både under udvalgsarbejdet og ved anden behandling.

Desuden blev der henvist til venstres forhold til de mindre erhvervsdrivende. Her vil jeg blot sige, at dette lovforslag er jo et led i et større kompleks, der skal sikre en omkostningsdæmpning og de deraf følgende positive konsekvenser for erhvervslivet. Dertil kommer, at der jo er bebudet en række lovforslag med erhvervsfremmende sigte.

De øvrige ordførere har kun strejft spørgsmål, som jeg mener hører hjemme under udvalgsarbejdet. Til hr. Alfred Hansen vil jeg dog sige, at når han spørger: hvad sker der den 1. marts 1979? har han faktisk selv givet svaret ved at citere, hvad der står i bemærkningerne. Det er vel næppe nødvendigt at læse det hele op igen, men afhængigt af udfaldet af overenskomstforhandlingerne

[Handelsministeren]

må vi se på, hvilke foranstaltninger der vil være nødvendige, og hvilke der vil være egnede til at sikre fortsat økonomisk stabilitet.

Jeg skal afsluttende igen takke de ordførere, der har udtrykt velvilje over for forslaget, og naturligvis understrege, at de mange spørgsmål, der er anmeldt, er jeg parat til at besvare under udvalgsarbejdet.

Melchior (CD):

Jeg vil gerne gratulere handelsministeren med denne sikkert ikke helt lette debut, og jeg vil sige ham tak for det svar, jeg fik, og som giver mig anledning til helt klart at præcisere, hvad det var, jeg mente med det manglende loft over lønninger. Vi er ikke jægere efter uliberale foranstaltninger, det er ikke det, det drejer sig om. Men handelsministeren sagde jo tydeligt nu, at rationaliseringsgevinster kunne man godt nyde i det halve år også. Ja vel, men det gælder da kun de store virksomheder. I små bedrifter inden for handel, håndværk, industri, landbrug osv. er der jo ikke tale om mulighed for nogen særlig rationalisering i løbet af lige dette halve år. Og da er det tidligere under virkning af tilsvarende love gået sådan, som det givetvis også må komme til at gå denne gang, at de ansatte har en pressionsmulighed over for deres arbejdsgivere, som for overhovedet at få deres arbejde udført og blive i stand til at opfylde deres indgåede kontrakter er nødt til at bøje sig og derved lider et betydeligt tab. Der er jo en halv million mennesker, der er beskæftiget som selvstændige i liberale erhverv, når vi tager det hele med, og dem skylder vi også et hensyn. Derfor er det, der foregår her, for et erhvervsvenligt parti og for det erhvervsvenlige klima, som vi er opmærksomme på at denne regering ved er nødvendigt for at arbejde sig ud af vanskelighederne, en meget tung belastning. Det er ikke bare en hindring for at opnå noget, men det er en direkte ny byrde, og der findes jo beregninger fra tidligere lejligheder af, hvor stor den i virkeligheden kan være, ikke for bare en enkelt virksomhed, men for de mange enkelte virksomheder. Det er dette, vor skepsis gælder, og det tror jeg handelsministeren uden nogen form for skizofreni udmærket vil kunne sætte sig ind i.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg skal beklage over for handelsministeren, at jeg trækker en speciel valgkreds ind i debatten; jeg burde måske nok have sagt alle landets valgkredse. Det, jeg ville gøre opmærksom på, var, at man ude i det praktiske liv opfatter disse forhold helt, helt, helt anderledes, end vi opfatter dem, når vi ligesom prøver at sætte os ind i tankegangen hos de mennesker, der har skrevet teksten til dette lovforslag.

Jeg skal gerne tage del i udvalgsarbejdet, og vi lader naturligvis det private ligge. Jeg synes, at selv om jeg har læst de mange sider, der ligger fra tidligere udvalgsarbejde, og selv om jeg har læst spørgsmål og svar fra det tidligere udvalgsarbejde, er der stadig væk en masse, masse områder, hvor jeg ikke kan begribe, hvordan det skal fungere. Der er hele landbrugssektoren. En mælkeproducent producerer mælk, hvoraf noget går ind på et mejeri og noget går til eksport via smør, ost osv. Hvordan skal man skulle disse ting? Jeg glæder mig til, nu da vi har en handelsminister med kendskab til disse områder, at få alle disse ting afklaret under udvalgsarbejdet.

Alfred Hansen (DR):

Under henvisning til ministerens svar til mig vedrørende udløbet af denne lov omkring 1. marts 1979 må jeg konstatere, at erhvervslivets muligheder for at disponere, for at afslutte handler, for at træffe aftaler om leverancer og om køb af varer er meget usikre.

Erhvervslivets vilkår var i forvejen meget usikre. Med en vedtagelse af dette lovforslag bliver det endnu mere uklart, hvad erhvervslivet har at disponere ud fra. Vi har i øjeblikket en situation, hvor staten indbetaler til ATP-fonden en del af erhvervslivets lønomkostninger i form af de dyrtidsportioner, som forfalder ud over 2 på årsbasis. Erhvervslivet ved intet om, hvorvidt regeringen agter at fremsætte lovforslag om, at staten fortsætter med at indbetale en del af dyrtidsportionerne, eller den eventuelt overlader til erhvervslivet selv at betale alle dyrtidsportionerne. En meget alvorlig og usikker situation for erhvervslivet at disponere ud fra. De kender ikke dyrtidsportionernes fremtid, de kender ikke vilkårene efter 1. marts med hensyn til, om regeringen kunne tænke sig at foreslå

[Alfred Hansen]

en eventuel forlængelse af loven om prisstop. Jeg vil derfor gerne spørge handelsministeren, om ikke han kan løfte blot en flig af sløret for, hvad der skal ske efter 1. marts. Jeg vil henvise til bemærkningerne, hvori der står: herunder udfaldet af overenskomstforhandlingerne. Vil det sige, at handelsministeren ikke vil afvise, at man vil foreslå en forlængelse af loven om prisstop? Er den sandsynlighed til stede, at ministeren vil fremsætte forslag om, at denne lov fortsættes også ud over 1. marts 1979? Det afhænger af overenskomstforhandlingerne. Man må da ligesom kunne antyde, at hvis overenskomstforhandlingerne resulterer i så og så store lønstigninger, vil regeringen gøre sådan, og hvis der bliver tale om en nulløsning for lønmodtagerne, vil regeringen gøre sådan; hvis der bliver tale om en decideret lønnedgang, agter regeringen at gøre sådan. Det må da være et rimeligt krav og et rimeligt ønske at fremsætte over for den nye handelsminister, at han ligesom løfter sløret for, hvilke vilkår erhvervslivet har at arbejde under fremover.

Pilgaard Andersen (FP):

Jeg havde håbet, at den nye handelsminister ligesom var kommet med nogle nye toner, men hvad er det, den første debat drejer sig om? Lov om pris- og indkomststigninger. Når vi ved, at lønstigningerne i 1977 har været på 10 pct., samtidig med at vi ved, at virksomhedernes overskud er faldet med 9 pct., kan vi nok alle sammen se, at det ikke er en sådan lov, vi har brug for. Vi nedskærer virksomhedernes indtægtsmuligheder og giver dem derved nogle vanskeligheder. Det er nye investeringer, vi har brug for. Hvis ikke virksomhederne kan investere, ved vi, hvad går det ud over: arbejdspladserne.

Virksomhederne har nogle muligheder for at skære ned på deres omkostninger, men det går ud over styringen af virksomhederne, og det vil sige, at det betyder fyring af personalet inden for selve administrationen. Vi trænger nok til i danske virksomheder at få en styring på de ting. Vi skulle gå den modsatte vej og sådan set lade det hele køre i det normale leje. Det kan ikke hjælpe noget, at vi kommer med en ny lovgivning om stop for indkomststigninger; det hjælper altså ikke spor; det har vi set før. Jeg havde håbet, at den nye handelsminister havde kunnet se,

hvad der er nødvendigt, nemlig at vi skal have virksomhederne til at køre, og det gør vi ikke ved at stoppe deres indkomster. Det er tværtimod den modsatte vej, vi skal gå for at få det hele til at køre.

Handelsministeren (Arne Christiansen):

Jeg er glad for, at hr. Askjær Jørgensen har udvidet sit geografiske område, men jeg kan så sige, at jeg har også kontakt ikke alene til det først beskrevne, men til hele landet, til ansvarlige erhvervsfolk over hele landet, der er helt klar over, at der er visse skridt, der må tages, hvis man skal have dette land til at gå frem igen i produktion, eksport og beskæftigelse.

Må jeg sige til hr. Alfred Hansen, at det er regeringens erklærede hensigt, at omkostningerne i dette land skal holdes i ro. Dertil kræves en række indgreb af forskellig art, men hr. Alfred Hansen ved også udmærket, at overenskomsterne ikke fastsættes i denne sal. Det vil være afhængigt af arbejdsmarkedets parter ansvarlighed, hvilke konsekvenser vi da politisk måtte tage til sin tid.

Til hr. Pilgaard Andersen har jeg ikke andre bemærkninger, end hvad jeg har sagt til hans partis ordfører.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Før vi går til næste punkt på dagsordenen, kan jeg oplyse, at det er min hensigt at udsætte eventuelle afstemninger i forbindelse med dagsordenens punkt 7, forespørgslen i eftermiddag, til tingets næste møde.

[Formanden]

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af merværdiafgiftsloven. (Forhøjelse af afgiften).

(Lovforslag nr. L 255. Fremsat 31/8 78).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 5 og 6 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

5) Første behandling af:

Forslag til lov om beregning af merværdiafgift af parfumer, toiletmidler m. v.

(Lovforslag nr. L 256. Fremsat 31/8 78).

6) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

(Lovforslag nr. L 257. Fremsat 31/8 78).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Karl Nielsen (S):

Lovforslaget, som vi her skal behandle, går ud på, at momsen fra den 1. oktober 1978 forhøjes fra 18 til 20 pct. Denne momsforhøjelse er en del af regeringsaftalen mellem socialdemokratiet og venstre og har til formål at nedbringe underskuddet på betalingsbalancen.

Forhøjelsen vil bevirke, at varepriserne stiger med ca. 1,7 pct., altså en meget beskedent stigning, og da regeringen også har fremsat et prisstoplovsforslag, som træder i kraft den 28. august, skulle vareprisstigningen ikke udgøre mere end de førnævnte 1,7 pct.

Da det er nødvendigt med en stramning af hensyn til betalingsbalancen, finder vi i den givne situation, at en momsforhøjelse er det rigtige middel, især når stigningen er så moderat, som tilfældet er.

Vi er tilfredse med, at regeringen i går gav tilsagn om, at der vil blive ydet kompensation for momsforhøjelsen til de grupper, vi normalt yder kompensation til i en lignende situation.

Jeg kan derfor på socialdemokratiets vegne anbefale lovforslaget til en hurtig og villig behandling. Det samme gælder lovfor-

slag nr. L 256 og 257, som er en følge Lovgivning af førnævnte lovforslag.

Thorndahl (FP):

Ja, så skal folkettinget påbegynde behandlingen af de første tømmermænd oven på forlovelsesfestlighederne mellem dette umage par.

Fremskridtspartiet har afvist at medvirke til dispensation fra forretningsordenens regler med hensyn til behandlingen af disse lovforslag. Det er bl.a. i pressen blevet udlagt som forsøg på at lægge regeringen hindringer i vejen. Jeg vil derfor gerne knytte nogle bemærkninger til dette forhold og med det samme klart afvise, at fremskridtspartiet vil benytte vore procedureregler til at genere regeringen.

Forretningsordenens § 43 fastslår, at afvigelser fra reglerne alene kan ske »i særdeles påtrængende tilfælde«. Der er intet i de 4 lovforslag, vi har til første behandling her i dag, der med den udformning, de har fået, kan karakteriseres som særdeles påtrængende og derfor motivere en dispensation fra forretningsordenens regler.

Disse regler sikrer dels muligheden for at få en rimeligt kvalificeret behandling her i tinget, dels at give offentligheden og interesseorganisationerne mulighed for inden førstebehandlingen at kommentere lovforslagene og dermed bidrage til den vekselvirkning mellem folkevalgte og offentlighed, der er en afgørende forudsætning for vort folkestyre.

Jeg vil derfor beklage, at dele af pressen og kolleger her i tinget dels er så dårligt orienteret om vor forretningsorden, dels har så lidt respekt for den offentlige debat, at de udlægger fremskridtspartiets holdning i dette spørgsmål som udtryk for en aktion mod regeringen.

Jeg har bemærket, at store dele af venstrepressen, siden parret byttede ringe i mandags, er ved at koge over af subjektiv begejstring og opslutning om venstre. Jeg håber sandelig, at det kun er et kortvarigt feberanfald. Under venstre-regeringen i 1974 oplevede vi, at hovedparten af venstrepressen var regeringens forlængede arm, og vi oplevede en ligegyldig og dræbende kedsommelig venstre-pressen. Jeg vil meget stærkt anbefale, at man indtager en objektiv og rimeligt neutral